

LIETUVIŲ
ATGIMIMO ISTORIJOS
STUDIJOS

11

*Egidijus Motieka.
Didysis Vilniaus seimas*

1996

LIETUVIŲ
ATGIMIMO ISTORIJOS
STUDIJOS

LIETUVOS
MOKYKLAI

600

Mykolo Römerio 120-osioms metinėms

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

11

Egidijus Motieka
Didysis Vilniaus seimas

VILNIUS

Saulabrolis

1996

UDK 947.45
Li-191

REDAKCINĖ KOLEGIJA:

Antanas Kulakauskas
Česlovas Laurinavičius
Raimundas Lopata
Rimantas Miknys
Egidijus Motieka (vyriausiasis redaktorius)
Vladas Sirutavičius
Giedrius Subačius
Antanas Tyla

*Autorius dėkoja Atviros Lietuvos fondui,
Lietuvos istorijos institutui,
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Vytautui Landsbergiui,
Švietimo ir mokslo ministerijai,
prisidėjusiems prie knygos išleidimo.*

© *Egidijus Motieka, 1996*
© *Lietuvos istorijos institutas, 1996*

ISSN 1392-0391
ISBN 9986-814-01-4

TURINYS

PRATARMĖ	7
ĮVADAS	8
I skyrius. LIETUVIŲ SUVAŽIAVIMO ORGANIZAVIMAS	
1. Lietuvos politinė situacija 1905 m. sausio–rugsėjo mėn.	46
2. Lietuvių suvažiavimo idėja ir iniciatyva	60
3. Memorandumas Rusijos vyriausybei	76
4. Lietuvių atstovai VI Rusijos žemietijų suvažiavime	94
5. Lietuvių visuomenės pasirengimas Suvažiavimui	107
II skyrius. SUVAŽIAVIMO DARBAS	
1. Suvažiavimo pradžia	118
2. I ir II posėdžiai: Lietuvos ir Rusijos politinės situacijos bei Lietuvos autonomijos klausimai	138
3. III ir IV posėdžiai: agrarinis ir Lietuvos mokyklų klausimai	158
4. Suvažiavimo nutarimai	174
5. Suvažiavimo dalyvių grupuočių priimti nutarimai	193
III skyrius. SUVAŽIAVIMO PASEKMĖS	
1. Lietuvių ir Lietuvos visuomenė po Suvažiavimo	209
2. Rusijos valdžios požiūris į Suvažiavimą. Represijos	240
BAIGIAMASIS ŽODIS:	
Didžiojo Vilniaus seimo reikšmė	260
PRIEDAI	
Nr. 1 Atsišaukimas į lietuvių tautą	275
Nr. 2 Lietuvių Memorandumas Rusijos Ministrų Tarybos pirmininkui S. Vitei	277
Nr. 3 Odesos lietuvių nutarimai	284
Nr. 4 Lietuvių suvažiavimo Vilniuje programa	287

Nr. 5	LSDP parengta Lietuvių suvažiavimo Vilniuje programa	288
Nr. 6	J. Basanavičiaus kalba pradedant Lietuvių suvažiavimą Vilniuje	290
Nr. 7	Suvalkų gubernijos lietuvių nutarimai	293
Nr. 8	Lietuvos valstiečių sąjungos nutarimai	294
Nr. 9	Lietuvių suvažiavimo Vilniuje nutarimai	297
Nr. 10	Lietuvių suvažiavimo Vilniuje nutarimas dėl lietuvių kalbos Vilniaus vyskupijos bažnyčiose	299
Nr. 11	LSDP sušaukto darbininkų ir valstiečių susirinkimo nutarimai	300
Nr. 12	Krikščionių demokratų nutarimai	306
Nr. 13	Lietuvos mokytojų susivienijimo nutarimai	308
Nr. 14	Tautiškosios lietuvių demokratų partijos Steigiamojo susirinkimo protokolas	311
Nr. 15	Amerikos lietuvių suvažiavimo Filadelfijoje nutarimai	313
	TRUMPINIAI	317
	STRESZCZENIE	318
	SUMMARY	329
	RESUME	342
	ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	354
	VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ	361

VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Akmenė 220
 Alsėdžiai 122, 160, 220
 Andrioniškis 222
 Anykščiai 122
 Anglija 50
 Armėnija 98
 Azija 48, 51, 260, 269
 Aukštaitija 57, 108, 109, 122,
 140, 214–215, 222
 Austrija 314

 Baltarusija 17, 49, 51, 53–55,
 60, 85, 89–90, 93–94, 98–100,
 104–106, 231, 235–236, 238–
 239, 260, 264, 273
 Baltijos gubernijos 213
 Baltimorė 111
 Belgija 256
 Betygala 110
 Bostonas 111
 Braktonas 111
 Bruklinas 111

 Čipėnai 110, 122, 149, 196

 Dabikinė 222
 Dzūkija 122

 Europa 11, 19, 48–49, 51, 148,
 169, 260, 269, 278, 281, 314–315
 Estija 44, 49, 98, 217, 235, 256,
 258

 Filadelfija 31, 111, 233–234, 265,
 313, 315

 Gardinas 55, 85, 101, 103, 105,
 118–119, 122, 152, 154–155, 188,
 191–192, 219, 238–240, 278, 282,
 298, 315
 Garliava 62
 Girsūdai 122
 Gruzija 98, 100, 235

 Horodlė 278, 281

 Indija 49
 Iranas 49

 Japonija 49–50
 JAV (Amerika) 19, 31–32, 42,
 50, 111, 206, 233–234, 256, 269,
 313, 315
 Jieznas 122
 Joniškis 110
 Juodainiai 110
 Juodkalnija 256

 Kaišiadorys 246
 Kalkūnai 246
 Kalvarija 122, 248, 256
 Kaukazas 258
 Kaunas 43, 55, 62, 64, 81, 85,
 87, 91, 95, 103, 105, 107–108,
 111, 113, 118–119, 121–122,
 139, 155, 160, 165, 199, 201,
 209–210, 236–238, 240, 242–
 244, 247–253, 255–256, 265,
 278, 282, 298, 300, 315
 Kelmė 222
 Kinija 49
 Klavėnai 220
 Krakiai 122

- Krekenava 110
 Krokua 256
 Kupiškis 108
 Kurkliai 122
 Kuršas 55, 85, 189, 278, 282
- Labardžiai 110
 Latvija 44, 49, 94, 98, 158, 188–189, 217, 225, 235, 256, 258, 262
 LDK 8, 11, 17, 20, 35, 38, 44, 51, 53–55, 82–84, 86–90, 93–94, 99, 101, 103, 105–106, 116, 154, 188, 194, 238, 261, 270, 273, 293, 314
 Lenkija (Lenkų karalystė) 18, 38, 42–44, 49, 51–52, 54, 76, 83, 86–87, 89–90, 92–102, 104–107, 115, 154, 195, 213, 222, 228, 236, 238, 240, 242, 248, 256, 258, 260–261, 270, 280, 282–285, 313–314, 316
 Lenkija–Lietuva (Abiejų Tautų Respublika) 11, 38, 83, 86–87, 94, 99, 102, 105–106, 261, 278, 280–281, 283–313
 Liepoja 112, 118, 246
 Lietuva–Latvija 158
 Lietuvos Respublika 18–19, 22, 25–26, 35, 43, 62, 216, 271, 287
 Lietuvos TSR 28
 Linkuva 122
 Liublinas 278, 281
 Liudvinavas 122
 Livliandija 212
 Lomža 170, 314
- Marijampolė 122, 248, 256
 Maskva 26, 60–61, 90, 100, 112–114, 118, 213, 224, 233–235, 258
- Marokas 51, 96, 273
 Mažeikiai 220, 246
 Minskas 101, 105, 118, 122
 Mintauja 118
 Mogiliovas 101, 105
 Moldavija 49
 Mažoji Lietuva (Prūsų Lietuva) 168
 Mosėdis 122, 222
- Nemunas 314
 Niu Britenas 111
- Odesa 112, 118, 149, 158, 233, 284
- Paežeriai 196
 Pakuršė 118,
 Palanga 189
 Paliečiai 110
 Paliesiai 110
 Panevėžys 55, 122, 218, 220, 224, 251, 256
 Pasvalys 110
 Pašušvė 110
 Pavylis 194
 Peterburgas (Petrapilis) 61–62, 76–77, 89–90, 96, 105, 111, 114, 118, 138, 227–228, 231, 233–235, 246–247, 258, 280
 Plungė 220
 Portsmutas 50, 96
 Prancūzija 50, 213
 Prūsija 118, 189, 233
 Punkskas 64
 Pušalotas 122
- Radviliškis 246
 Ramygala 220

- Raseiniai 251, 255
 Ryga 112, 118, 211, 233
 Rokiškis 122
 Rusija 8, 11–12, 16–17, 19–21, 24, 31, 38–43, 48–52, 54, 56–61, 71, 73–74, 76–79, 81, 83, 86–91, 94–100, 102, 104–107, 116, 124–125, 133–134, 136–140, 142–143, 146, 148–149, 151–154, 156–157, 161, 163, 168–169, 178, 181–183, 185–186, 189, 200, 202, 206, 210, 212–213, 218, 225, 227–228, 230, 233, 234, 240, 242, 244, 246–247, 249, 254, 257–258, 260–264, 269, 274–275, 277, 281, 284, 288, 291, 294, 297–298, 313–316
 Salantai 122, 220
 Seinai 113, 201, 204, 210, 214, 238
 Sibiras 98, 100, 104, 258, 313
 Skapiškis 122, 175, 217
 Sovietų Rusija 9
 Sovietų Sąjunga 9
 Suomija 86–87, 97–98, 313
 Suvalkai, Suvalkija 32, 43, 55, 62, 64, 76, 85–86, 89, 93, 95, 101–103, 108–109, 115–118, 121–122, 132, 140, 149, 154–155, 159–160, 170, 180, 188, 193–194, 199, 214–215, 231, 247–250, 256, 267, 278, 280, 282–284, 287, 293, 298, 300, 309, 310
 Sūdavija 314
 Šiauliai 110, 118, 122, 218, 220, 224, 251, 256
 Šveicarija 19, 256
 Švenčionys 108, 214, 255
 Talinas 118
 Tartu 114, 118
 Telšiai 218, 220, 251
 Trakai 108, 214, 220, 255
 Turkija 49
 Ukmergė 218, 220, 224, 251, 256
 Ukraina 49, 54, 93–94, 98, 100, 104–105, 313
 Utena 122
 Užkaukazė 49, 104, 217
 Užnemunė 122, 126, 214, 224
 Užventis 122
 Ūdrija 122
 Vadaktai 220
 Valantiškiai 110
 Varšuva 108, 114, 118, 194, 248
 Veliuona 110
 Venta 246
 Vieکشniai 122
 Viena 278, 282
 Vilkaviškis 248
 Vilkija 110
 Vištytis 122
 Vitebskas 101, 105
 Vladislavovas (Naumiestis) 248
 Vokietija 20, 51, 168–169, 189
 Vorčesteris 111
 Voronežas 118

Zarasai 218, 220, 222, 224–225,
251
Zauniškiai 110

Žagarė 122, 225
Žemaitija 57, 86, 108–109, 122,
126, 159, 168, 214–215, 222, 244

*Į rodyklę neįtraukti Lietuvos ir Vilniaus vietovardžiai.